

Turizm Eğitimi Gören Öğrencilerin Kişilik Özelliklerinin Kültürel Zekâ Düzeylerine Etkisi

The Investigation of Tourism Students' Personality Traits Effect on Cultural Intelligence

Üzeyir KEMENT*, Sinan ÇAVUŞOĞLU**, Ahmet USLU***

* Dr. Öğretim Üyesi, Bingöl Üniversitesi, SBMYO Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı, 12000, Merkez, Bingöl.

E-posta: uzeyirkement@hotmail.com

ORCID No: 0000-0002-3190-9079

** Öğr. Gör., Bingöl Üniversitesi, SBMYO Yönetim ve Organizasyon Bölümü, İşletme Yönetimi Programı, 12000, Merkez, Bingöl.

E-posta: scavusoglu@bingol.edu.tr

ORCID No: 0000-0001-9365-8677

*** Öğr. Gör., Bingöl Üniversitesi, SBMYO Yönetim ve Organizasyon Bölümü, İşletme Yönetimi Programı, 12000, Merkez, Bingöl.

E-posta: ahmetuslu@bingol.edu.tr

ORCID No: 0000-0003-0273-0069

MAKALE BİLGİLERİ

Makale İşlem Bilgileri:

Gönderilme tarihi: 19 Ocak 2018

Düzeltilme: 7 Mayıs 2018

Düzeltilme: 7 Haziran 2018

Düzeltilme: 8 Eylül 2018

Kabul: 19 Eylül 2018

Anahtar sözcükler: Kültürel zekâ,
Beş faktör kişilik özellikleri, Turizm öğrencileri.

ARTICLE INFO

Article history:

Submitted: 19 January 2018

Resubmitted: 7 May 2018

Resubmitted: 7 June 2018

Resubmitted: 8 September 2018

Accepted: 19 September 2018

Key words: Cultural intelligence,
Five factor personality traits, Tourism students.

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, turizm eğitimi gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeylerine etkisinin belirlenmesidir. Araştırmada nicel yöntem kullanılmakla beraber veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'de turizm eğitimi gören öğrenciler oluşturmaktadır. Evrenin tamamına erişilmesinin mümkün olmaması sebebiyle kolayda örneklem metodu aracılığıyla örneklem alma yoluna gidilmiş ve araştırma kapsamında turizm eğitimi gören toplam 396 öğrenci ile görüşülerek anketler doldurulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar incelendiğinde turizm eğitimi gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeylerini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca kültürel zekâ alt boyutlarından biliş boyutunu, uyumluluk, motivasyon alt boyutunu dışa dönüklük ve davranış alt boyutunu ise öz disiplin ve dışa dönüklük alt boyutları olumlu yönde etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Genel olarak yapılan inceleme sonucunda ise beş faktör kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeyini etkilediği tespit edilmiştir. Dolayısıyla turizm eğitimi gören öğrencilerin sahip olduğu kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeylerini etkilediği ifade edilebilir.

ABSTRACT

This research aimed to determine to students' personality features effect on cultural intelligence. The students who are educating on tourism have adapted to industries and to meet different cultures as the years pass. The research is in the scope of heuristic approach. The population of study in the field of tourism education students constitutes Turkey. Survey form was used as data collection tool while using quantitative method. Because it was not possible to reach the whole of the universe, sampling was made easily sampling method and a total of 396 tourism education students were interviewed and the questionnaire forms were filled. According to results, tourism students' personality features effect to their cultural intelligences. Also, cognition sub dimension of cultural intelligence is affected by Agreeableness; motivation sub dimension is affected by extraversion and behavior sub dimension is affect by extraversion and conscientiousness. As a result of the general examination, it has been determined that the five factor personality traits affect the level of cultural intelligence. Thereby, it can be stated that the personality traits of the tourism educators influence the cultural intelligence levels.

GİRİŞ

Teknolojik imkânların hızlı bir şekilde gelişmesiyle birlikte kültürel dokular da coğrafik sınırlar tanımadan küresel boyutta etkisini göstermektedir. Dolayısıyla kültürel zekânın öneminin giderek arttığı görülmektedir (Peterson 2004: 84).

Kültürel zekânın kendi içinde belirlenen her bir boyutu farklı kültürlerden insanlarla çalışan kişiler için önemlidir. Aynı zamanda yönetim kademesinde bulunanlar için, genel iş planlarına bilgiyi eklemek bakımından kültürel zekâ boyutlarını bilmek ciddi bir önem arz etmektedir (Crowne 2008: 392-393).

Turizm alanında eğitim alan öğrenciler yaptıkları iş gereği birçok farklı kültürde insanla iletişim kurmaktadır. Dolayısıyla kültürel açıdan birçok farklılıkları hem eğitim süreçlerinde hem de deneyim edindikleri süreçte fark etmektedirler. Bu farkındalık beraberinde farklı toplumların farklı alışkanlıklarının öğrenilmesini sağlamaktadır. Ancak her bireyin kişisel özellikleri birbirinden farklıdır. Dolayısıyla her birey için kültürel bilgi birikimi dışında sahip olduğu kişisel özellikler de davranışlarında farklılıklara sebep olmaktadır. Ayrıca kültürel zekâ düzeylerinin belirlenmesinde de kişisel özellikler önemli görülebilir. Zira bir bireyin girişimci davranışları ile çekimsel davranışları zekânın gelişimine etki edebilecek hususlardır.

Bu araştırmada turizm eğitimi gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeylerine etkisi incelenmektedir. Bu doğrultuda, turizm eğitimi gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin sektörde başarılı olmaları noktasında önemini vurgulanması amaçlanmaktadır. Zira sektörün geleceğinde büyük pay sahibi olan öğrencilerin, sektörde çalışırken farklı kültürlerle karşılaşacakları aşikârdır. Farklı kültürel yapılardan olan, ziyaret amaçlı Türkiye'ye gelen misafirlerle etkili ve istenilen düzeyde bir iletişimin kurulması ve verilen hizmetten tatmin olarak ayrılmaları için onları anlayabilmek, kültürel yapılarını göz önünde bulundurarak hareket edebilmek önemlidir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kültürel Zekâ Kavramı

Kültürel zekâ kavramı hakkında alanyazında farklı tanımlara rastlamak mümkündür. Örneğin, Early ve Mosakowski (2004: 140) farklı kültürel yapılardan insanların deneyimsel veya düşünsel eylemlerinin diğer insanlar tarafından kendi kültürüne uygun biçimde yorumlanması yeteneği olarak ifade etmektedir. Diğer yandan Thomas ve diğerlerine (2008: 126) göre kültürel zekâ, farklı kültürel yapıların arasındaki etkileşimlerle ilgili olan ve insanların ekolojik çevrelerindeki kültürel boyutları değerlendirmesine olanak sağlayan bilgi ve yeteneklerin bütünüdür.

Thomas ve Inkson (2006: 78) ise kültürel zekâyı *"farklı kültürden bireyler ile etkili bir şekilde iletişim kurma yeteneği"* olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca Ang ve diğerlerine (2007: 336) göre kültürel zekâ; *"bir kişinin farklı kültürel ortamlara girdiğinde yeni ortama adapte olabilme yeteneğidir"*.

Kültürel zekâ birçok boyutu olan bir yapı olarak ele alınmaktadır. Bu boyutlar; üst bilişsel, bilişsel, motivasyonel ve davranışsal boyutlardır (Huff vd. 2014: 151). Kültürel zekânın üst bilişsel boyutu; kültürler arası etkileşim ve geleceğe dönük etkili planlama yapma kabiliyetidir (Livermoore 2010: 27). Diğer bir ifade ile sahip olunan bilginin yorumlanması ve bu yorumlama neticesinde kullanma yetisi olarak ifade edilebilir.

Kültürel zekânın biliş boyutu, bir kişinin farklı kültürel ortamda edindiği bilgileri içerir. Çok geniş kültür çeşitliliği göz önüne alındığında, bilişsel kültürel zekâ, evrensel bilgilerin yanı sıra farklılıkların bilgisini de gösterir. Kültürel zekânın bilişsel faktörü kritik bir bileşendir. Çünkü kültürel benzerlikler ve farklılıklar hakkında bilgi, karar verme ve performansının temelidir (Van Dyne, Ang ve Koh 2008: 17).

Kültürel zekânın motivasyon boyutu, kişinin farklı kültürlerle etkileşime geçebilme kabiliyeti ve bu kültürleri kendi kültürüyle uyumlaştırma yetisine yönelik iç motivasyon durumu ve öz yeterliliği olarak ifade edilebilir (Livermoore 2010: 26). Ayrıca motivasyonel boyut diğer kültürel zekâ boyutları arasında etkileşim oluşmasına olanak sağlayan bir alt boyuttur (MacNab 2012: 69). Kültürel zekânın davranış boyutu ise farklı kültürel yapıya sahip insanlarla etkileşim sürecinde devinimsel ve psikolojik eylemleri isteğine göre yorumlayabilme ve ilgili çevrelerde sergileyebilme yeteneği olarak söylenebilir (Chen vd. 2011: 248).

Beş Faktör Kişilik Özellikleri

Kişiliği doğru bir şekilde açıklayabilmek için kişilik kuramcıları çok farklı kuramsal yapılar ileriye sürmüşlerdir. Değişik kaynaklardan ortaya çıkan kuramlar, genellikle birbirleriyle uyumlu yapı gösterebilir de bazen birbiriyle çelişen özellikler göstermiştir. Kişiliğin beş boyut olarak tanımlanmasının kökenleri, 1960'lı yıllara dayan-

maktadır. 1980 ve 1990'lı yıllarda kişilik araştırmaları artmaya başlamıştır. 1980'li yıllara doğru alanyazında yapılan düzenlemeler neticesinde kişiliğe etkisi yüksek olduğu düşünülen boyutlar beş faktör olarak bir araya getirilmiştir (Digman 1990). Diğer bir ifade ile kişilik ile ilgili ortak özellik yaklaşımlarının büyük bir kısmının, "beş faktör" altında toplanabileceği noktasında fikir birliğine varmışlardır (McCrae ve Costa 1997).

Beş Faktör Kişilik Modeli, kişilik özelliklerine göre hiyerarşik bir organizasyon şeklindedir ve beş temel boyutta tanımlanmaktadır. Bunlardan birincisi olan dışadönüklük, Eysenck, Eysenck ve Barrett'in (1985) dışadönüklük/içedönüklük boyutu ile genel anlamda bir benzerlik taşımaktadır. Dışadönük bireyler; sempatik, kendini açma (self-disclosure), etkin, heyecan arayan gibi davranışlarda bulunma eğilimleri yüksek olan bireylerden oluşmaktadır (McCrae ve Costa 1985). Dışadönük bireylerin temel motivasyon etkenleri arasında, üstün olma ve ödül kazanma isteği bulunmaktadır (Barrick, Stewart ve Piotrowski 2002). İkincisi olan uyumluluk (agreeableness) özelliğinin; bireylerin daha çok insancıl taraflarını temsil ettiği ifade edilmektedir (Digman 1990). Bu boyut, hoşgörülü, yumuşak kalpli, hümanist, esnek, bağışlayıcı, kibar, nazik, iyi huylu, güvenilir olma özelliklerini içermektedir (Barrick ve Mount 1991). Üçüncü özellik olan özdisiplin (conscientiousness); Somer (1998) tarafından "öz denetim/sorumluluk" olarak tanımlanmakta, "öz-disiplin" boyutu; dikkatli, özenli, titiz, sorumluluk alan, düzenli, planlı, başarı odaklı, çalışkan, gayretli olmak gibi özellikleri içermektedir (Barrick ve Mount 1991). Dördüncü özellik nevroitiklik (duygusal değişkenlik-duygusal denge); Somer (1998) tarafından "duygusal dengesizlik" olarak tanımlanmıştır. Nevrotiklikte ortak durumlar; endişeli, depresif, üzgün, sinirli, bunalmış, duygusal ve diğerlerine güvenmemek olarak betimlenmektedir (Barrick ve Mount 1991). Beşincisi ise deneyime (gelişime) açıklık (openness to experience) boyutu olup, hayal gücünün iyi olması, kültürel düzeyi yüksek, bilgiyi elde etmeye ve öğrenmeye istekli, orijinal, net görüşlü, zeki ve sanatçı hassasiyetine sahip olma gibi özellikler ile ilişkili bir boyuttur (Barrick ve Mount 1991).

İlgili Çalışmalar ve Kuramsal Çerçeve

Araştırmada kullanılan beş faktör kişilik özellikleri ve kültürel zekâ boyutlarını bir arada inceleyen ve konuyla yakından ilgili olduğu düşünülen çalışmalara bu kısımda yer verilmektedir. Ancak beş faktör kişilik özelliklerinin kültürel zekâyâ etkisine yönelik çalışma sayısının yapılan araştırmalar neticesinde oldukça az olduğu tespit edilmiştir. Daha önce yapılmış olan çalışmalarda (Ang, Van Dyne ve Koh 2006; Bezirgan, Mercan ve Alamur 2015 Yılmaz ve Kaya 2015; Shu, McAbee ve Ayman 2017) işletme öğrencileri ve turizm sektöründe çalışanların sahip olduğu kişilik özelliklerinin kültürel zekâ üzerindeki etkisinin incelendiği görülmektedir. Ancak bu araştırmada turizm alanında eğitim gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin kültürel zekâ üzerindeki etkisi incelenmektedir. Daha geniş bir ifade ile bu araştırmada, henüz turizm sektöründe çalışmayan, sektöre yönelik eğitim gören öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin belirlenmesi ve bu öğrencilerin sahip olduğu kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeylerine etkisini belirlemek amaçlanmıştır.

Alanyazın incelendiğinde, kişilik özelliklerinin kültürel zekâyâ etkisi ve bu iki değişken arasında olumlu yönde bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Ang, Van Dyne ve Koh 2006; Lee ve Sukoco 2007; Kumar, Che Rose ve Sri Ramalu 2008; Shu, McAbee ve Ayman 2017). Kumar, Che Rose ve Sri Ramalu (2008) araştırmalarını yabancı ülkelerde kısa süreli çalışmaya giden bireyler üzerinde gerçekleştirirken, Ang, Van Dyne ve Koh (2006) araştırmalarında lisansüstü işletme öğrencileri örneklem grubunun üzerinde çalışmışlardır. Diğer yandan Shu, McAbee ve Ayman (2017) altıya ayrıştırılmış (HEXACO) kişilik faktörlerini araştırmalarında kullanmışlar ve kültürel zekâ ile kişilik özelliklerinin ilişkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Bezirgan, Mercan ve Alamur (2015) bu araştırmaya yakın bir örneklem grubu seçmişler (turizm sektörü çalışanları) ve olumlu yönde etki olduğunu saptamışlardır. Yazarlar tarafından, en yoğun etkinin kişilik özelliklerinden duygusal denge alt boyutunda, en az etkinin ise öz disiplin ve dışa dönüklük alt boyutlarında olduğu çalışma sonucunda tespit edilmiştir. Nel

vd. (2015) Güney Afrika'da eğitim alan 252 öğrenci arasındaki kişilik, kimlik ve kültürel zekâ ilişkilerini belirlemek üzere bir araştırma yaparken, Li, Mobley ve Kelly (2016) aynı ilişkiyi yönetici ve işletme öğrencileri üzerinden araştırmıştır. Yeke ve Semerciöz (2016) beş faktör kişilik özellikleri ve kültürel zekâ arasındaki ilişkiyi otomotiv sektörü çalışanları üzerinden araştırmış, Duff, Tahbaz ve Chan (2012) diğer araştırmacılar gibi öğrenciler üzerinden araştırmalarını gerçekleştirmiştir.

Thomas ve Inkson (2003) beş faktör kişilik özelliklerinin kültürel zekânın gelişiminde büyük bir role sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca Khani, Etebarian ve Abzari (2011) grup etkinliklerinin işlevsel hale gelmesinde yine kültürel zekâ düzeyinin önemli olduğunu belirtmektedirler. Premuzic ve Furnham (2008) ise duygusal zekâ oluşumunda beş faktör kişilik özelliklerinin önemli olduğunu tespit etmişlerdir. Tatlıoğlu (2014) üniversite öğrencilerinin sahip olduğu kişilik özelliklerinin demografik değişkenlerle arasındaki ilişkiyi incelemiş, cinsiyet-duygusal dengesizlik, sınıf düzeyi-dışadönüklük, sınıf düzeyi-gelişime açıklık, gelir-öz disiplin, aile yapısı-dışa dönüklük ve öz disiplin boyutları arasında anlamlı farklılıkların olduğunu tespit etmiştir. Yılmaz ve Kaya (2015) turizm sektöründe çalışanların kültürel zekâ düzeylerinin yüksek olduğunu vurgulamıştır. Buradan hareketle turizm sektöründe henüz süreklilik arz eden bir çalışma sistemine girmemiş olsa da turizm eğitimi gören öğrencilerin de kültürel zekâ düzeylerinin yüksek olması beklenmektedir.

Alanyazın incelendiğinde kültürel zekâ ile ilgili olarak yapılan çok sayıda çalışmanın olduğu görülebilmektedir. Fakat iş dünyasının en önemli sektörlerinden biri ve istihdam edilme oranı çok yüksek olan turizm bölümünden mezun olan öğrencilerin kültürel zekâlarının kişilik özellikleri ile arasındaki ilişkiyi ortaya çıkartmaya yönelik yapılan çalışma sayısı kısıtlıdır. Turizm sektöründe istihdam olacak öğrencilerin farklı kültürlerden insanlara hizmet sunacağı kabul edilirse, bu öğrencilerin kişilik özellikleri ile kültürel özellikleri arasında ilişkinin olup olmadığının ortaya çıkartılması hem sektörde personel istihdam eden

işletmeler hem de üniversitede eğitim verecek eğitimciler için önemli bir bilgi kaynağı olacaktır. Tüm bu bilgilerden yola çıkarak çalışmada beş faktör kişilik özelliklerinin kültürel zekâya olan etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Turizm eğitimi gören üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeylerine etkisinin incelenmesi için yapılan araştırmanın deseni keşifseldir. Araştırmanın evrenini Türkiye'de turizm alanında yükseköğrenim düzeyinde eğitim alan öğrenciler oluşturmaktadır. Turizm Araştırmaları Derneği (TURAD) (2016) tarafından yapılan incelemelere göre, Türkiye'de turizm eğitimi gören 63.886 yükseköğrenim öğrencisi bulunmaktadır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşamadığı için örneklem alma yoluna gidilmiştir.

Krejcie ve Morgan (1970), evrenin büyüklüğüne oranla örneklem büyüklüğünün ne kadar olması gerektiğini belirlemeye yönelik bir tablo önermişlerdir. Bu kapsamda örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında 0,05 anlamlılık düzeyinde ve 0,05 örneklem hatasında belirtilen 10.000'den büyük evren büyüklüklerinde 384 sayısı örneklem için yeterli bulunmaktadır (Ural ve Kılıç 2006: 48-49). Bu çalışmada ise evreni temsil edebileceği göz önünde bulundurularak örneklem 405 kişi olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan sorularda, alanyazın taraması ve uzmanların görüşleri doğrultusunda yanlış anlaşılan ya da anlaşılmayan ifadeler düzeltilmiştir. Araştırmada anketlerin uygulanacağı öğrencilerin seçiminde kolayda örneklem metodundan faydalanılmış olup 405 anket turizm eğitimi gören öğrencilere eğitim gördükleri sınıflarda uygulanmıştır. Dağıtılan anketlerden bazıları doldurulmamış olarak döndüğü için, değerlendirilmeye tabi tutulmamış ve 396 anket ile çalışmaya devam edilmiştir. Anketler, 2017 yılının Ocak-Haziran ayları arasında katılımcılara doldurtulmuştur.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette yer alan beş faktör kişilik özelliğine ilişkin sorular Benet-Martinez ve John'un (1998) çalışmasından, kültürel zekâ ölçeğinin sorula-

rı ise Ang vd. (2007) ile İlhan ve Çetin'in (2014) çalışmalarından uyarlanmıştır. Ankette bulunan sorular araştırmanın amacına yönelik anlam açısından değişiklik olmayacak şekilde düzenlenmiştir. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorulara yer verilirken ikinci bölümde beş faktör kişilik özellikleri ve kültürel zekâ ölçeğine ilişkin sorulara yer verilmiştir. Ölçekte yer alan sorular, 5'li Likert ölçeğine uygun olarak sıralanmıştır. Araştırma kapsamında toplanan veriler, öğrencilerin kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeyine etkisini belirlemek amacıyla çoklu regresyon testine tabi tutulmuştur.

ANALİZ VE BULGULARIN YORUMLANMASI

Demografik bulgular

Katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde yüzde 55,8'inin erkek, yüzde 49,7'sinin 18-22 yaş aralığında olduğu, yüzde 56,6'sının lisans düzeyinde eğitim aldığı, yüzde 61,4'ünün turizm işletmeciliği bölümünde eğitim gördüğü ve yüzde 39,4'ünün orta düzeyinde gelir durumuna sahip olduğu görülmektedir.

Geçerlik ve Güvenilirlik Sonuçları

Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin tanımlayıcı istatistikler, ilişkiler ile güvenilirlik ve geçerliliğe ilişkin değerler Tablo 2'de verilmektedir. Tablo 2'ye göre, değişkenlerin Cronbach's Alfa değeri 0,70'in üzerinde olduğu için ölçek güvenilir olarak sayılabilir. Ancak kültürel zekâ ölçeğinin motivasyon alt boyutuna ait üçüncü soru, davranış alt boyutuna ait beşinci soru ve kişilik özellikleri ölçeğinin duygusal dengesizlik alt boyutuna ait beşinci sorular güvenilirlik katsayısını yüksek oranda düşürdükleri için ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca ölçek güvenilirliğinin belirlenmesinde Bütünleşik Güvenilirlik (BG) değerleri incelenmiş, verilerin 0,60'ın üzerinde olması sonucu ifadelerin güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla araştırmada kullanılan ölçek sorularının içsel tutarlığa sahip olduğu tespit edilmiştir.

Yapı geçerliliğini belirlemek için, ayırım ve uyum geçerliliklerine bakılmaktadır. Ayırım ge-

Tablo 1. Demografik Özelliklere İlişkin Sıklık Dağılımı

Demografik Değişkenler		n	%	
Cinsiyet	Erkek	221	55,8	
	Kadın	175	44,2	
Yaş	<18	99	25,0	
	18-22	197	49,7	
	23-27	56	14,1	
	28-32	29	7,3	
	33≤	15	3,8	
Öğrenim düzeyi	Ön Lisans	172	43,4	
	Lisans	224	56,6	
Bölüm	Turizm İşletmeciliği	243	61,4	
	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	71	17,9	
	Seyahat İşletmeciliği	55	13,9	
	Rekreasyon Yönetimi	27	6,8	
	Aile Gelir Durumu	Çok düşük	35	8,8
		Düşük	53	13,4
Orta		156	39,4	
Yüksek		123	31,1	
	Çok yüksek	29	7,3	

çerliliğini belirlemek için Ortalama Açıklanan Varyans (OAV) değerlerine bakılmış olup, ilgili değerlerin 0,50'nin üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Uyum geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre ifadelerin ait oldukları faktörlere yüklenme düzeyleri genel olarak 0,50'den fazladır. Ancak motivasyon alt boyutuna ait ikinci soru, duygusal dengesizlik alt boyutuna ait dördüncü soru ve öz disiplin alt boyutuna ait iki, üç ve dördüncü sorular 0,50'den düşük olması nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca ölçeklerin dağılım normalliğini belirlemek amacıyla basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş ve her bir alt faktörün ilgili değerlerinin -3 ile +3 arasında (Shao 2002) olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla ölçeklerin normal dağılım gösterdikleri belirlenmiştir.

Tablo 4'te beş faktör kişilik özellikleri ölçeğine ilişkin açıklayıcı faktör analizi sonuçları gösteril-

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere Yönelik Tanımlayıcı Testler

Ölçekler	Alt Boyutlar	Ortalama	Standart sapma	Cronbach Alpha	Bütünleşik Güvenilirlik	OAV
Kültürel Zekâ	Üst biliş	4,07	0,83	0,848	0,86	0,62
	Biliş	4,13	0,70	0,818	0,84	0,51
	Motivasyon	3,91	1,14	0,912	0,90	0,75
	Davranış	3,80	0,99	0,842	0,86	0,62
Beş Faktör Kişilik Özellikleri	Dışa dönüklük	3,95	0,99	0,924	0,92	0,64
	Duygusal denge	3,73	0,97	0,884	0,89	0,58
	Uyumluluk	3,35	1,02	0,912	0,92	0,56
	Öz disiplin	2,95	0,94	0,849	0,85	0,50
	Gelişime açıklık	3,90	1,01	0,946	0,94	0,64

OAV: Ortalama açıklanan varyans

Tablo 3. Kültürel Zekâ Ölçeğine İlişkin Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Kültürel Zekâ ölçeği soruları	Üst biliş	Biliş	Motivasyon	Davranış
Farklı kültürel geçmişe sahip insanlarla etkileşim kurarken kullandığım kültürel bilgilerin farkındayım.	,764			
Bana yabancı bir kültürden gelen insanlarla etkileşim kurarken kültürel bilgimi ayarlarım.	,811			
Kültürlerarası etkileşimlerde kullandığım kültürel bilgimin farkındayım.	,795			
Farklı kültürlere sahip insanlarla etkileşim halindeyken, kültürel bilgilerimin doğruluğunu kontrol ederim.	,771			
Diğer kültürlerin yasal ve ekonomik sistemlerini bilirim.		,757		
Diğer dillerin kurallarını (örneğin; kelime bilgisi, dil bilgisi) bilirim.		,591		
Diğer kültürlerin dini inançlarını ve kültürel değerlerini bilirim.		,551		
Diğer kültürlerin evlilik yapılarını bilirim.		,828		
Diğer kültürlerin sanat ve zanaatlarını bilirim.		,644		
Diğer kültürlerin sözel olmayan davranışları (jest ve mimik) ifade etme şekillerini bilirim.		,757		
Yabancı olduğum bir kültürde yaşamaktan hoşlanırım.			,923	
Farklı bir kültürdeki alışveriş koşullarına alışabilme konusunda kendime güvenirim.			,914	
Konuşma davranışlarımı (örneğin; ses tonu, aksan vb.) kültürlerarası iletişimin gereklerine göre ayarlarım.				,722
Farklı kültürlerarası durumlara uyum sağlamak için duruma göre duraksar ya da sessiz kalırım.				,753
Konuşma hızımı kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.				,844
Sözel olmayan davranışlarımı kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.				,799
Yüz ifadelerimi kültürlerarası etkileşimin gereklerine göre değiştirebilirim.				,525
Kaiser Meyer Olkin	,721			
Toplam Açıklanan Varyans	67,624			
	Yaklaşık ki kare değeri	4796,246		
Bartlett Küresellik Testi	Serbestlik derecesi	153		
	Anlamlılık	,000		

Tablo 4. Beş Faktör Kişilik Ölçeğine İlişkin Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

<i>Beş Faktör Kişilik Özellikleri ölçeği soruları</i>	<i>Dışa dönüklük</i>	<i>Duygusal dengesizlik</i>	<i>Uyumluluk</i>	<i>Öz disiplin</i>	<i>Gelişime açıklık</i>
Konuşkan biriyim	,881				
Dışa dönük, sosyal biriyim	,868				
Diğer insanları heveslendiririm	,774				
Enerji doluyum	,725				
Sessizim	,879				
Bazen utangaç ve çekingenim	,883				
Çekingen değilim, girişkenim	,585				
Gergin durumlarda, ortamlarda sakin kalabilirim		,687			
Gergin olabilirim		,820			
Çok heyecanlıyım		,825			
Endişeli biriyim		,722			
Rahatım, strese girmem		,691			
Karamsar, hüzünlü biriyim		,825			
Başkaları ile yardımlaşmayı severim			,685		
Yardımseserim			,714		
Başka insanların güvendiği biriyim			,808		
Herkese karşı düşünceli ve saygılıyım			,793		
Bağışlayıcıyım			,799		
Bazen diğer insanlara kaba davranırım			,833		
Başkalarının hatasını bulmaya yatkınım			,753		
Başka insanlara karşı soğuk ve ilgisizim			,698		
Başkaları ile ağız dalaşı başlatırım			,649		
Yaptığım şeyleri etkin, hakkını vererek yaparım				,528	
Plan yapar ve bunları uygulayım				,581	
Bazen dikkatsiz davranabiliyorum				,677	
Dikkatim çabuk dağılır				,868	
Dağınık biriyim				,785	
Tembel olmaya eğilimliyim				,731	
Zeki, derin düşünebilen biriyim					,735
Hayal gücüm kuvvetlidir					,819
Pek çok şeyi merak ederim					,809
Fikirlerle oynamayı, benim için ne anlama geldikleri üzerinde düşünmeyi severim					,706
Sanatsal ve estetik şeyler benim için önemlidir					,768
Sanat, müzik ve edebiyatla ilgiliyimdir					,663
Orijinal biriyim yeni fikirler üretirim					,883
Yaratıcıyım					,850
Sanata karşı pek ilgili değilim					,876
Rutin, tek düze şeyler yapmayı tercih ederim					,877
Kaiser Meyer Olkin	,779				
Toplam Açıklanan Varyans	65,477				
Bartlett Küresellik Testi		Yaklaşık ki kare değeri	16462,255		
		Serbestlik derecesi	703		
		Anlamlılık	,000		

Tablo 5. Kültürel Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

BFKO alt boyutları	Üst biliş		Biliş		Motivasyon		Davranış	
	β	p	B	p	β	p	β	P
Dışa dönüklük	,102	,071	,001	,984	,432	,000***	,496	,000***
D. dengesizlik	,002	,924	,038	,501	,087	,085	,082	,087
Uyumluluk	,028	,607	,145	,009***	-,001	,990	,029	,540
Öz disiplin	,030	,607	-,025	,668	,046	,370	,121	,014***
Gelişime açıklık	-,001	,989	,005	,932	-,027	,597	,058	,245
Modele yönelik veriler	R2= ,016	Δ R2=,003	R2=,025	Δ R2=,013	R2=,229	Δ R2=,219	R2= ,298	Δ R2= ,289
	F=1,246	$p<$,287	F=2,010	$p<$ 0,076	F=23,589	$p<$ 0,000	F=33,097	$p<$ 0,000

BFKO: Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği, *** $p<$ 0,01

Tablo 6. Kültürel Zekâ Ölçeğine İlişkin Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	β	T	P
Sabit	2,948	0,159		18,526	,000
BFKO	0,294	0,044	0,322	6,749	,000***
R= ,322	R2= ,104	Δ R2= ,101	Durbin-Watson= 2,028		
F(1,395)= 45,550	$p<$ 0,000				

Bağımlı Değişken: Kültürel Zekâ, *** $p<$ 0,01

mektedir. Bu doğrultuda beş faktör kişilik özellikleri “dışa dönüklük”, “duygusal dengesizlik”, “uyumluluk”, “öz disiplin” ve “gelişime açıklık” olarak beş boyutta incelenmiştir.

İstatistikî Bulgular

Araştırmada katılımcıların kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla regresyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5’te yer almaktadır.

Tabloda beş faktör kişilik özelliklerinin alt boyutlarının kültürel zekâ alt boyutlarından hangisine/hangilerine etkisi olduğu ise incelenmektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre biliş boyutuna kişilik özellikleri alt boyutlarından uyumluluk boyutunun olumlu yönde etki ettiği (β : 0,145) tespit edilmiştir. Kültürel zekâ alt boyutlarından motivasyon boyutuna, dışa dönüklük alt boyutunun olumlu yönde etki ettiği (β : 0,432) belirlenmiştir. Son olarak davranış alt boyutuna ise kişilik özellikleri alt boyutlarından dışa dönüklük (β : 0,496) ve öz disiplin (β : 0,121) boyutlarının etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tabloda beş faktör kişilik özelliklerinin kültürel zekâ üzerindeki etkisi gösterilmektedir. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, kişilik özellikleri ($p<$ 0,01) ile kültürel zekâ arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Kültürel zekâ ile modelde yer alan kişilik özellikleri arasında pozitif yönlü (R :0,322) bir ilişki vardır. Ayrıca belirlilik katsayısı (R^2 :0,104) hesaplanmış olup, öğrencilerin kültürel zekâlarındaki değişimin yüzde 10’unun kişilik özelliklerine bağlı olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Araştırma yükseköğrenim düzeyinde turizm alanında eğitim görmekte olan öğrencilerin kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeylerine etkisinin incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda, öğrencilerin sahip oldukları kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeylerine etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin beş faktör kişilik özelliklerinin, kültürel zekâ düzeyleri-

ne olumlu yönde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Beş faktör kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarının kültürel zekâ ölçeği alt boyutlarına etkisi analiz edilmiş olup; dışa dönüklüğün; motivasyon ve davranışa, uyumluluğun; bilişe, öz disiplinin ise davranışa olumlu yönde etki ettiği tespit edilmiştir. Alanyazında araştırmanın sonuçları ile paralellik gösteren bazı çalışmalar mevcuttur (Lee ve Sukoco 2007; Kumar, Che Rose ve Sri Ramalu 2008; Bezirgan, Mercan ve Alamur 2015; Li, Mobley ve Kelly 2016; Yeke ve Semerciöz 2016; Shu, McAbee ve Ayman 2017). Kumar, Che Rose ve Sri Ramalu (2008) beş faktör kişilik özelliklerinin bütün alt boyutlarının kültürel zekâ alt boyutlarına olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Duff, Tahbaz ve Chan (2012) ile Thomas ve Inkson (2003) gelişime açıklığın kültürel zekâyâ etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yazarların elde ettiği sonuçlarda duygusal dengesizliğin ve gelişime açıklığın kültürel zekâyâ etkisi olduğu görülürken, bu çalışmada her iki değişkenin de kültürel zekâyâ etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Sonuçların farklı olmasının nedeni örneklem farklılığı ile açıklanabilir. Zira yazarlar çalışmalarında yurt dışına kısa süreli çalışmaya giden insanları ele alırken, bu çalışmada turizm eğitimi gören öğrenciler üzerine inceleme yapılmıştır. Shu, McAbee ve Ayman (2017) yine bütün faktörler arasında olumlu yönde bir ilişki tespit etmiştir. Ancak yazarlar çalışmalarında beş faktör kişilik özellikleri yerine, altı faktör kişilik özellikleri olan HEXACO ölçeğini kullanmışlardır. Yazarların çalışması ile bu araştırma sonuçları arasındaki farklılık hem örneklem farklılığı hem de ölçek farklılığı ile açıklanabilir. Ayrıca yazarlar çalışmalarında uluslararası alanda eğitim görmekte olan öğrenciler üzerinde çalışmışlardır. Yeke ve Semerciöz (2016) çalışmalarında otomotiv sektörü yöneticilerini ele almışlardır. Çalışma sonuçlarında beş faktör kişilik özelliklerinin bütün alt boyutlarının kültürel zekâ alt boyutlarına olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada ise turizm öğrencileri örneklem olarak ele alınmış olup duygusal dengesizliğin ve gelişime açıklığın kültürel zekâyâ etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, Ang, Van Dyne ve Koh (2006) çalışmalarında gelişime açıklığın kültürel zekâyâ etkisi olduğu so-

nucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada ise gelişime açıklığın kültürel zekâyâ etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu araştırma, yazarların çalışması ile farklı sonuçlar içermektedir. Bu farklılığın, yazarların örnekleminde yer alan öğrencilerin Amerikalı ve Singapurlu olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Zira bu çalışmada evreni temsil eden öğrenciler Türk vatandaşlarıdır ve ülkeler arasında kültürel farklılıkların olmasının sonuçları etkilediği düşünülmektedir.

Lee ve Sukoco (2007) çalışmalarında öz disiplinin davranışa etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Bu araştırma, yazarların çalışması ile paralellik göstermektedir. Li, Mobley ve Kelly (2016) öz disiplinin bilişe olumlu yönde etkisi olduğunu tespit etmiş ve bu araştırma ile aynı doğrultuda sonuçlara ulaşmışlardır. Ayrıca Nel vd. (2015) çalışmalarında öz disiplin, uyumluluk ve duygusal dengesizliğin; motivasyona, öz disiplin ve duygusal dengesizliğin ise davranışa olumlu yönde etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yazarların elde ettiği sonuçlar bu araştırma ile kısmen paralellik göstermektedir. Fakat yapılan analizler sonucunda duygusal dengesizlik kişilik özelliğinin, kültürel zekâyı etkilemediği tespit edilmiştir. Bu duruma turizm alanında eğitim gören ve aynı zamanda yapılan uygulamalı eğitimler aracılığı ile sektörel deneyime sahip olan öğrencilerin endişeli, depresif, üzgün, sinirli, duygusal olma gibi nevrotik duyguları yönetebilme yeteneğine sahip olmaları söylenebilir.

Bezirgan, Mercan ve Alamur (2015), çalışmaları turizm sektöründe çalışanların kişilik özelliklerinin kültürel zekâ düzeylerine etkisini incelemişlerdir. Elde ettikleri sonuçlara bakıldığında, kültürel zekânın bilişsel alt boyutuna duygusal dengesizlik ve gelişime açıklık alt boyutlarının olumlu yönde etkisi olduğu, davranış alt boyutuna ise uyumluluk, duygusal denge ve gelişime açıklık alt boyutlarının olumlu yönde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada biliş alt boyutuna uyumluluk alt boyutunun etkisi gözlemlenmiştir. Bu durumun nedeni olarak turizm sektöründe çalışanların daha fazla farklı kültürle iç içe kalmış olması, diğer bir ifade ile daha fazla deneyime sahip olması nedeniyle duygusal denge noktasında etki ortaya çıkmış olabilir. Diğer

yandan turizm sektöründe çalışanların gelişime açık yapılarının meraklarını artırması bilişsel boyuta etki nedeni olarak gösterilebilir. Böyle bir sonucun çıkmasına yine çalışanların eğitim görenlere nazaran daha fazla sektör deneyimine sahip olması ve farklı kültürleri tanınmasını neden olarak sunulabilir. Araştırmada, motivasyon alt boyutuna, dışa dönüklük alt boyutunun olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle, turizm eğitimi gören öğrencilerin ve sektörde çalışanların dışa dönüklük özelliklerinin belirgin olduğu ve bu özelliklerinin kültürel zekâ gelişiminde motivasyonlarına etki ettiği ifade edilebilir.

DEĞERLENDİRME

Turizm eğitimi gören öğrencilerin uyumlu bir kişiliğe sahip olması, bilişlerinin artmasına etki etmektedir. Kültürel zekâ alt boyutlarından biri olan biliş seviyesi, bireylerin farklı kültürleri bilmesi/tanması anlamına gelmektedir. Turizm sektörü, yapısı itibarıyla farklı kültürel yapılarla sahip insanlardan oluşan bir sektördür. Dolayısıyla sektöre yönelik yetiştirilen öğrencilerin veya sektörde çalışanların uyumlu bir kişilik özelliğine sahip olması beklenmektedir. Diğer bir bakış açısıyla sektörde çalışan veya öğrenci seçimlerinde uyumlu bir kişiliğe sahip olanlara yönelim gösterilmesinde fayda vardır. Ayrıca öğrencilerin dışa dönük olmaları hem motive olmalarını hem de olumlu davranışlar sergilemelerini sağlamaktadır. Dolayısıyla yine sektörün yapısı itibarıyla kişilik özellikleri bakımından dışa dönük bireylerin sektöre daha uygun olduğu söylenebilir. Turizm alanına yönelik verilen eğitimlerde, öğrencilerin dışa dönük bir kişiliğe sahip olmalarını sağlayacak bir eğitim-öğretim sisteminin oluşturulması önem arz etmektedir. Son olarak araştırma sonuçlarına göre; öz disiplin, olumlu davranışların sergilenmesi noktasında etkilidir. Bu bağlamda, sektörde çalışacak olan bireylerde öz disiplin kişilik özelliğinin aranması veya eğitimlerle böyle bir kişilik gelişiminin sağlanması gerekmektedir.

Tüm bu sonuçlar neticesinde, öğrencilerin eğitim sürecinde farklı kültürlere aşına olabilecekleri bir eğitim sistemi ve uygulama sahasının oluş-

ması önemli görülmektedir. Böylelikle öğrencilerin hem kişilik özelliklerine uygun bir şekilde işine yoğunlaşması hem de kültürel zekâ düzeylerinin daha üst seviyeye çıkartılması sağlanabilir.

Araştırma, kişilik özelliklerinin kültürel zekâyaya etkisi ile sınırlı kalmıştır. Beş faktör kişilik özellikleri, kültürel zekâ boyutlarının yaklaşık yüzde 28'ini açıklamaktadır. Duygusal zekâ, sosyal çevre gibi değişkenlerin kültürel zekâ üzerindeki etkisi bundan sonraki çalışmalarda incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Ang, S., Van Dyne, L. ve Koh, C. K. S. (2006). Personality Correlates of the Four Factor Model of Cultural Intelligence, *Group and Organization Management*, 31(1): 100-123.
- Ang, S., Van Dyne, L., Koh, C., Yee, Ng, K., Templer, K. J., Tay, C. ve Chandrasekar, N. A. (2007). Cultural Intelligence: Its Measurement and Effects on Cultural Judgment and Decision Making, Cultural Adaptation, and Task Performance, *Management and Organization Review*, 3(3): 335-371.
- Barrick, M. R. ve Mount, M. K. (1991). The Big Five Personality Dimensions and Job Performance: A Meta-Analysis, *Personnel Psychology*, 44(1): 1-25.
- Barrick, M. R., Stewart, G. L. ve Piotrowski, M. (2002). Personality and Job Performance: Test of the Mediating Effects of Motivation Among Sales Representatives, *Journal of Applied Psychology*, 87(1): 43-51.
- Benet-Martinez, V. ve John, O. P. (1998). Los Cinco Grandes Across Cultures and Ethnic Groups: Multitrait Multimethod Analyses of the Big Five in Spains and English, *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(3): 729-50.
- Bezirgan, M., Mercan, N. ve Alamur, B. (2015). Turizm Çalışanlarının Kişilik Özelliklerinin Kültürel Zekâları Üzerindeki Etkisi: Edremit Körfezi Örneği, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(1): 16-29.
- Chen, A. S. Y., Lin, Y. C. ve Sawangpattanakul, A. (2011). The Relationship between Cultural Intelligence and Performance With the Mediating Effect of Culture Shock: A Case from Philippine Laborers in Taiwan, *International Journal of Intercultural Relations*, 35(2): 246-258.
- Crowne, K. A. (2008). What Leads to Cultural Intelligence?, *Business Horizons*, 51 (5): 391-399.
- Digman, J. M. (1990). Personality Structure: An Emergence of the Five-Factor Model, *The Annual Review of Psychology*, 41(1): 417-440.
- Duff, A. J., Tahbaz, A. Ve Chan, C. (2012). The Interactive Effect of Cultural Intelligence and Openness on Task Performance, *Research & Practice in Human Resource Management*, 20(1): 1-12.
- Earley, P. C. ve Mosakowski, E. (2004). Cultural Intelligence, *Harvard Business Review*, 82(10): 139-146.
- Eysenck, S. B., Eysenck, H. J. ve Barrett, P. (1985). A Revised Version of the Psychoticism Scale, *Personality and Individual Differences*, 6(1): 21-29.

- Huff K. C., Song P. ve Gresch E. B. (2014). Cultural Intelligence, Personality, and Cross-cultural Adjustment: A Study of Expatriates in Japan, *International Journal of Intercultural Relations*, 38 (1): 151-157.
- İlhan, M. ve Çetin, B. (2014). Kültürel Zekâ Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2): 94-114.
- Khani, A., Etebarian, A. ve Abzari, M. (2011). The Relationship Between Cultural Intelligence and Group Effectiveness in Mobarakehsteel Company, *African Journal of Business Management*, 5(17): 7507-7510.
- Krejcie, R. V. ve Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities, *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.
- Kumar, N., Che Rose, R. ve Sri Ramalu, S. (2008). The Effects of Personality and Cultural Intelligence on International Assignment Effectiveness: A Review, *Journal of Social Sciences*, 4(4): 320-328.
- Lee, L. Y. ve Sukoco, B. M. (2007). The Effects of Expatriate Personality and Cultural Intelligence on the Expatriate Adjustment: The Moderating Role of Expatriate. The 13th Asia Pacific Management Conference Bildiriler Kitabı (ss. 922-931). Avustralya: Melbourne.
- Li, M., Mobley, W. H. ve Kelly, A. (2016). Linking Personality to Cultural Intelligence: An Interactive Effect of Openness and Agreeableness, *Personality and Individual Differences*, 89: 105-110.
- Livermore, D. (2010). *Leading with Cultural Intelligence: The New Secret to Success*. Amerika: Amacom.
- MacNab, B. R. (2012). An Experiential Approach to Cultural Intelligence Education, *Journal of Management Education*, 36(1): 66-94.
- McCrae R. R. ve Costa, P. T. (1985). Updating Norman's 'Adequate Taxonomy: Intelligence and Personality Dimensions in Natural Language and in Questionnaires, *Journal of Personality and Social Psychology*, 49 (3): 710-721.
- McCrae, R. R. ve Costa Jr., P. T. (1997). Personality Trait Structure as a Human Universal, *American Psychologist*, 52(5): 509.
- Moon, T. (2010). Emotional Intelligence Correlates of the Four-Factor Model of Cultural Intelligence, *Journal of Managerial Psychology*, 25(8): 876-898.
- Nel, N., Nel, J. A., De Beer, L. T. ve Adams, B. G. (2015). Assessing Cultural Intelligence, Personality and Identity Amongst Young White Afrikaans-Speaking Students: A Preliminary Study, *SA Journal of Human Resource Management*, 13(1): 1-12.
- Peterson, B. (2004). *Cultural Intelligence: A Guide to Working with People from Other Cultures*. Amerika: Intercultural.
- Premuzic, E. B. ve Furnham, A. (2008). The Happy Personality: Mediation Role of Trait Emotional Intelligence, *Personality And Individual Differences*, 42(8): 1633-1639.
- Shao, A. T. (2002). *Marketing Research: An Aid to Decision Making*. Ohio: South-Western/Thomson Learning.
- Shokef, E. ve Erez, M. (2008). Cultural Intelligence and Global Identity in Multicultural Teams. İçinde S. Ang ve L. Van Dayne, L. (Editörler), *Handbook of Cultural Intelligence: Theory, Measurement, and Applications* (ss. 177-191). ABD: M. E. Sharpe.
- Shu, F., McAbee, S. T. ve Ayman, R. (2017). The HEXACO Personality Traits, Cultural Intelligence, and International Student Adjustment, *Personality and Individual Differences*, 106: 21-25.
- Somer, O. (1998). Türkçe'de Kişilik Özelliği Tanımlayan Sıfatların Yapısı ve Beş Faktör Modeli, *Türk Psikoloji Dergisi*, 13(42): 17-32.
- Tatlıoğlu, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramı'na Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Tarih Okulu Dergisi*, 7(XVII): 939-971.
- Thomas, D.C. ve Inkson, K. (2003). *People Skills for Global Business: Cultural Intelligence*. San Francisco, CA: Berrett-Koehler.
- Thomas, D. C. ve Inkson, K. (2006). *Inteligência Cultural*. Rio de Janeiro: Record.
- Thomas, D. C., Elron, E., Stahl, G., Ekelund, B. Z., Ravlin, E. C., Cerdin, J.-L., Poelmans, S., Brislin, R., Pekerti, A., Aycan, Z., Maznevski, M., Au, K. ve Lazarova M. B. (2008). Cultural Intelligence: Domain and Assessment, *International Journal of Cross Cultural Management*, 8(2): 123-143.
- Turizm Araştırmaları Derneği (TURAD) (2016). <http://turad.org/index.php/turaddan-haberler>, Erişim tarihi: 8 Aralık 2016.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi: SPSS 10.0-12.0 for Windows*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Van Dyne, L., Ang, S. ve Koh, C. (2008). *Handbook of Cultural Intelligence, Theory, Measurement and Applications*, Routledge. New York: Taylor & Francis Group.
- Yeke, S., ve Semerciöz, F. (2016). Relationships between Personality Traits, Cultural Intelligence and Intercultural Communication Competence, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 23(5): 313-319.
- Yılmaz, G. Ö. ve Kaya, G. D. (2015). Turizm Sektöründe Kültürel Zekânın Önemi: Konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma, *Turizm Akademik Dergisi*, 2(2): 29-44.

Üzeyir KEMENT

Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Konaklama İşletmeciliği Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu (2009). Yüksek lisans derecesini Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Turizm İşletmeciliği Programı'ndan aldı (2013). Doktora eğitimini Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Bilim Dalı'nda tamamladı (2015). Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü'nde Öğretim Görevlisi olarak başladı (2014) ve aynı bölümde Dr. Öğr. Üyesi unvanını aldı (2016). Bingöl Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü'ne Dr. Öğr. Üyesi olarak atandı (2017) ve halen burada görevine devam etmektedir. Temel çalışma alanları, turizm işletmeciliği, rekreasyon, gastronomi, turizm pazarlaması ve müşteri ilişkileridir

Sinan ÇAVUŞOĞLU

Bülent Ecevit Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu (2008). Yüksek lisans derecesini Bülent Ecevit Üniversitesi Satış-Pazarlama Bilim Dalı'ndan aldı (2010). Hasan Kalyoncu Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı'nda doktora eğitimine devam etmektedir. Bingöl Üniversitesi'nde çalışmaya başladı (2010). Halen Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Yönetim Organizasyon Bölümü'nde görev yapmaktadır. Temel çalışma alanları, pazarlama, müşteri ilişkileri ve e-pazarlamadır.

Ahmet USLU

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü'nden mezun oldu (2007). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı (2008). Yüksek lisans eğitimini tamamladı (2012). Muş Alparslan Üniversitesi Malazgirt Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü'nde Öğretim Görevlisi olarak çalıştı (2010-2013). 2013 yılından bu yana Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü'nde çalışmaktadır. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı'nda doktora öğrencisi olarak eğitimine devam etmektedir.